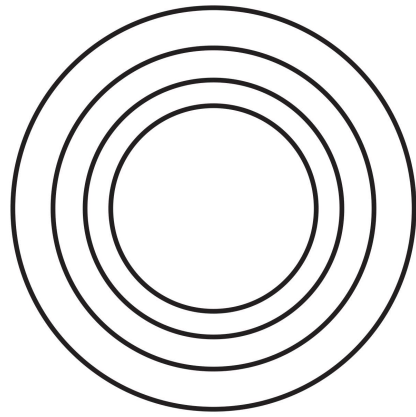

AT RØRE I DET STILLESTÅENDE VAND
OM AUTISME OG NEDSAT KRAVKAPACITET/EKSTREM KRAVUNDGÅENDE
ADFÆRD
V. MORTEN GANTZLER OSCHLAG

NORMAL VS. EKSTREM KRAVUNDGÅENDE ADFÆRD?

AUTISME OG STRESS

(ØGET FØLSOMHED OG
USYNLIGE BENSPÆND)

Udfordringer med

- **Forestillingsevne**
- **Socialt samspil**
- **Sanseintegration**

Et potentielt oplevet
fysisk/mentalt ubehag som
følge af tab af

- **Kontrol**
- **Energi**
- **Mening**

I mødet med verden

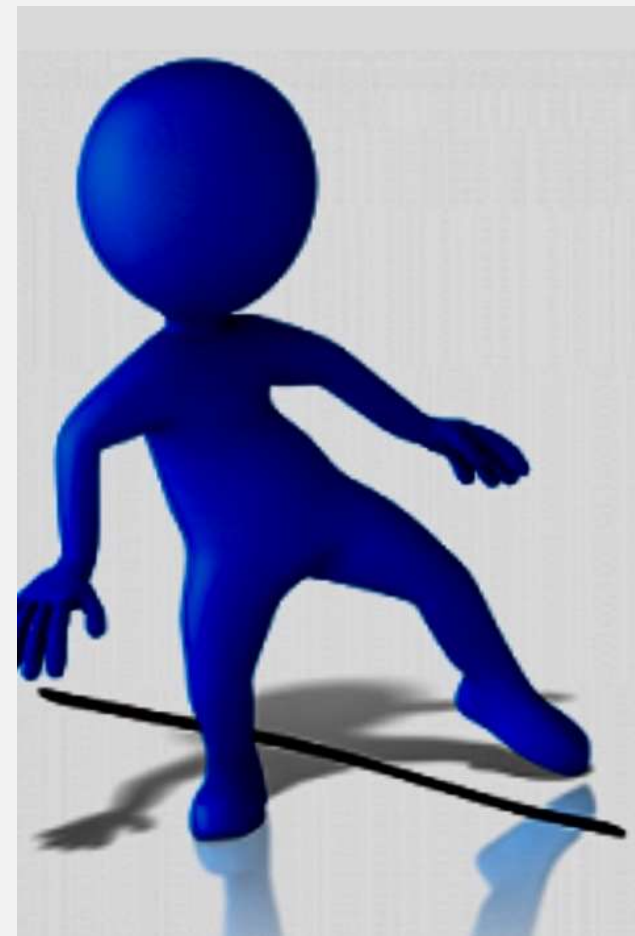
A close-up photograph of a person's hand holding a small, detailed model of a house. The house has a brown roof, a chimney, and several windows. The background is a blurred, light-colored surface, possibly a wall or a piece of fabric. A dark, semi-transparent rectangular box is overlaid on the image, containing white text.

MAN BYGGER EN MINI VERDEN TIL SIG SELV

I DET ØJEBLIK MAN KRYDSE SIN DØRTÆRSKEL MÆRKER MAN TIL GENGÆLD, I DEN GRAD OFTE SIN FUNKTIONSNEDSÆTTELSE.

AUTISME, KRIDTSTREGER OG JAGTEN PÅ MENING

- Børn med autisme bygger ofte deres egen små verdner, der er lige præcis store nok til at de selv kan overskue dem.
- Her kan de skabe deres egen (mod)fortællinger, egen logik, samt egne rutiner og ritualer, der kan holde sammen på det hele og få verden til at give mening.
- De kan afviser de, som prøver at gøre "cirklen" større.
- Kunsten er:
 1. at kunne gøre sig til medforfatter på den fortælling om dem selv og deres møde med verden som autistiske børn, i lige så høj grad som andre børn, vil prøve at skabe.
 2. at kunne skabe forudsætninger for, at børnene tør udforske nye cirkler (zoner for nærmeste udvikling) og kan danne nye erfaringer og nye strategier der.
 3. at kunne finde et fælles sprog, der får de nye cirkler til at fremstå meningsfulde for barnet.

FREMGANGSMÅDE I FORBINDELSE MED KLASSISKE AUTISME-RELATEREDE UDFORDRINGER

UDFORSKNING AF NYE UDVIKLINGSZONER KRÆVER
ENERGI.

MAN ER, SOM AUTISTISK MENNESKE, OFTE EKSTRA
SÅRBAR.

IKKE KUN I MØDET MED DET NYE, MEN OGSÅ I
SELVE DET ØJEBLIK MAN TRÆDER OVER GRÆNSEN.

MAN KAN DERFOR OPLEVES MED EN LAVERE
KRAVKAPACITET END NEUROTYPISKE.

DET ER IMIDLERTID **IKKE** DET SAMME SOM AT MAN
NØDVENDIGVIS ER EKSTREMT
KRAVUNDGÅENDE/HAR PDA

I AUTISMEPÆDAGOGIKKEN ARBEJDER MAN TYPISK
MED:

- AT SKABE MILJØER AUTISTISKE MENNESKER KAN
VÆRE- OG UDVIKLE SIG I.
- AT SKABE FORUDSÆTNINGER FOR AT SELVE
IDÉEN OM AT UDFORSKE NYE CIRKLER,
FREMSTÅR MENINGSFULD.

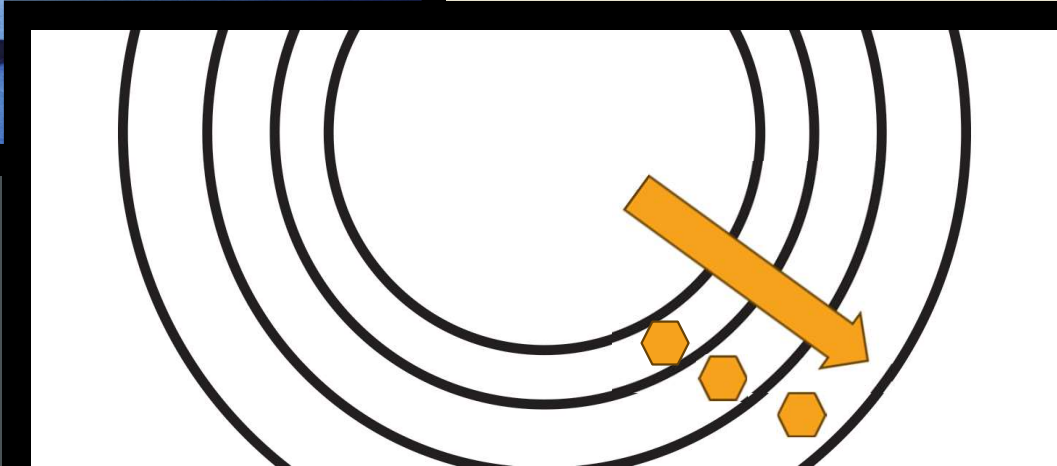

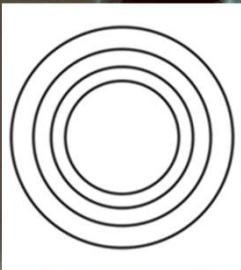
”VEJEN HEN TIL DER HVOR ENS FLOK
GEMMER SIG, ER BLEVET VIRKELIG
BESVÆRLIG?”

- Struktur
 - Stressreducering
 - Selvføståelse
 - Diagnoseføståelse
 - Opklaring
- Kan være "trædesten"

Trædesten i en
meningsfuld fortælling

VG25

25.12.2024

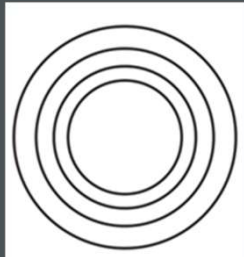
13:00:31

CASE: NÆSTEN NULSTILLET HVER MORGEN

ET EKSEMPEL PÅ HVORDAN AUTISMEN KAN SPILLE IND, I
FORBINDELSE MED UNDGÅELSE AF EGNE KRAV.

STRESS-
REDUCERENDE
POSITIVE
SELVAFGRÆNSENDE
STRATEGIER

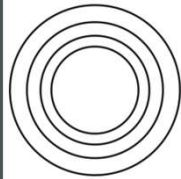

- Stimming (At dimse, sige lyde m.m)
- Virkelig nørdede, men trods alt ikke invaliderende interesser.
- At læse rigtig, rigtig meget.
- At spille rigtig, rigtig meget computer.
- (fortsæt selv ”rigtig, rigtig meget-listen)
- At finde og nyde mønstre.
- At tale et andet sprog.
- At røre ved gode teksturer.
- At gøre ting i bestemte rækkefølger.
- (At råbe i bilen på vej til svømmeren)

Det føles rart og trygt, ser muligvis mærkeligt ud, men det har en funktion og man kan godt lade være.

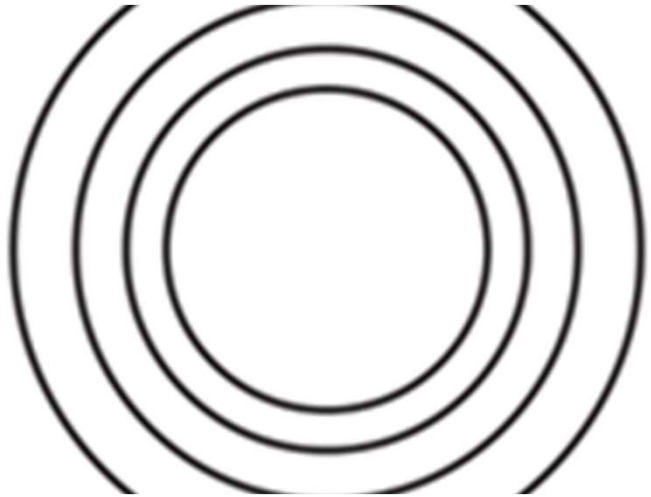

CASE BOREMASKINEN PÅ SENGEN

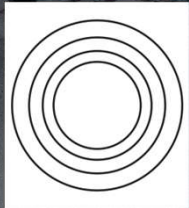

- Mærkelig/uforståelig kravundgående adfærd er ikke nødvendigvis det samme som ekstrem kravafvisende adfærd.
- Derimod kan det være udtryk for en sund form for energiforvaltning/selvbeskyttelse.
- Barnet- eller det unge menneske kan langt fra altid selv sætte ord på.
- Man må, som udenforstående, være nysgerrig på logikken bag adfærdens samt på konteksten den udspiller sig i.
- Det man kunne dagen forinden, kan man ikke nødvendigvis dagen efter.

CASE: "AT KENDE SINE "BORDHJØRNER"

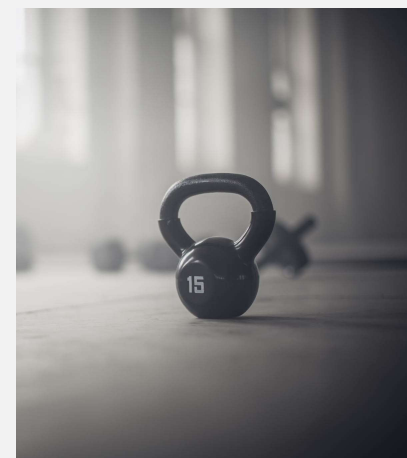
CASE: "GRÅZONEN"

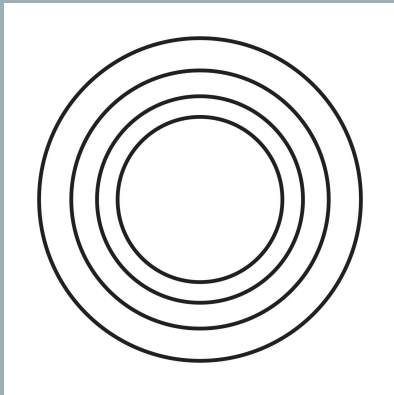
DER ER RIGTIG MEGET KRAVUNDGÅENDE ADFÆRD, DER IKKE ER ALARMERENDE OG KAN FORKLARES INDEN FOR RAMMERNE AF AUTISTISK ADFÆRD.

MEN DET KAN VÆRE VANSKELIGT AT SE FORSKEL.....

STRESS KAN FODRE UFRIVILLIGE
STRATEGIER OG ÅBNE
FOR DE KOMORBIDE
TILSTANDE.

- IKKE AUTISME, MEN BELASTNINGSREAKTIONER.
 - Ikke noget man kan vælge til eller fra.
 - Det kan være vanskeligt, at se forskel på selvvalgte og ufrivillige strategier. Både indefra og udefra.
 - Man bliver forpint, handlingslammet, uden strategier og fanget i **en lukket båndsløjfe**.
 - Selvom man er bevidst om sin situation, kan man mangle erindring/viden om hvordan man er endt der.
 - Slægtskab med adfærd, der ses hos mennesker med PTSD
 - Gentagende **traumatiserende** oplevelser i forbindelse med:
 - Tab af kontrol
 - Tab af energi
 - **Tab af mening**
- I mødet med verden kan føre til afvisning af alle former for krav er den eneste strategi, man har adgang til.

Zone for nærmeste
udvikling eller lukket
båndsløjfe?

EN TRAUMEFREMKAJDT BELASTNINGSREKATION
DER IKKE HAR NOGET MED DET SPECIFIKKE
KRAV AT GØRE.

Barnet eller det unge menneske kan i mødet med verden, over tid, have udviklet en agtpågivenhed og ængstelighed, der gør at især eksplicitte, men også implicitte krav og/eller fysiske manifestationer af krav (skemaer/visuel struktur/fagpersoner) i høj grad afvises.

Pædagogisk og behandlingsfagligt kan det være en farbar vej, at møde barnet hvor det er. både fysisk, men også i forhold til interesser og aktiviteter. denne fremgangsmåde kan afstedkomme et løft og en forbigående bedring hos barnet- eller det unge menneske, men barnet- eller det unge menneske vil ofte scanne fagpersonalet for tegn på at "fælden alligevel klapper" på et tidspunkt.

Populært sagt, kan børnene- eller de unge med stærkt nedsat kravkapacitet mærke kravet i pausen mellem ord og sætninger, i betoningen samt i måden der tages i håndtaget på, udefra.

Der er altså tale om en proces, hvor en form for selvbeskyttelse og afvisning der, som udgangspunkt kan være sund og stressreducerende bliver patologisk og invaliderende for barnet- eller det unge menneske i en grad, så vedkommende billedligt talt befinder sig i en lukket båndsløjfe.

Man skal, som udenforstående hjælpe, men må ikke hjælpe.

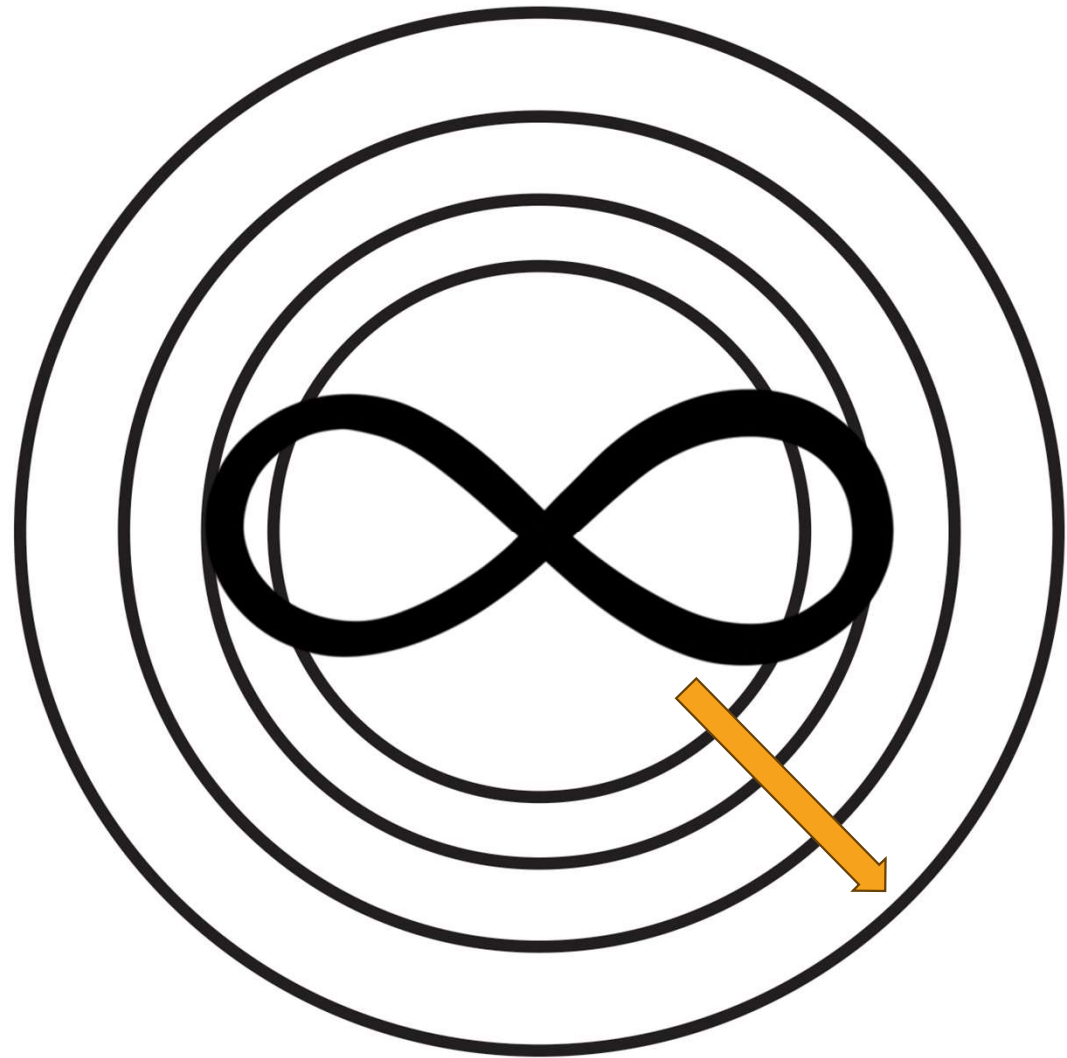
STÆRKT NEDSAT KRAVKAPACITET/KRAVUNDGÅ ENDE ADFÆRD

NÅR FORÆLDRE OG FAGPERSONER BLIVER FANGET I LOOPET

INTENTION ER, VED HJÆLP AF KLASSISK
AUTISMEPÆDAGOGIK, AT SKABE
FORUDSÆTNINGER FOR AT UDFORSKE
ZONER FOR NÆRMESTE UDVIKLING SAMMEN
MED BARNET- ELLER DET UNGE MENNESKE
(DEN ORANGE PIL)

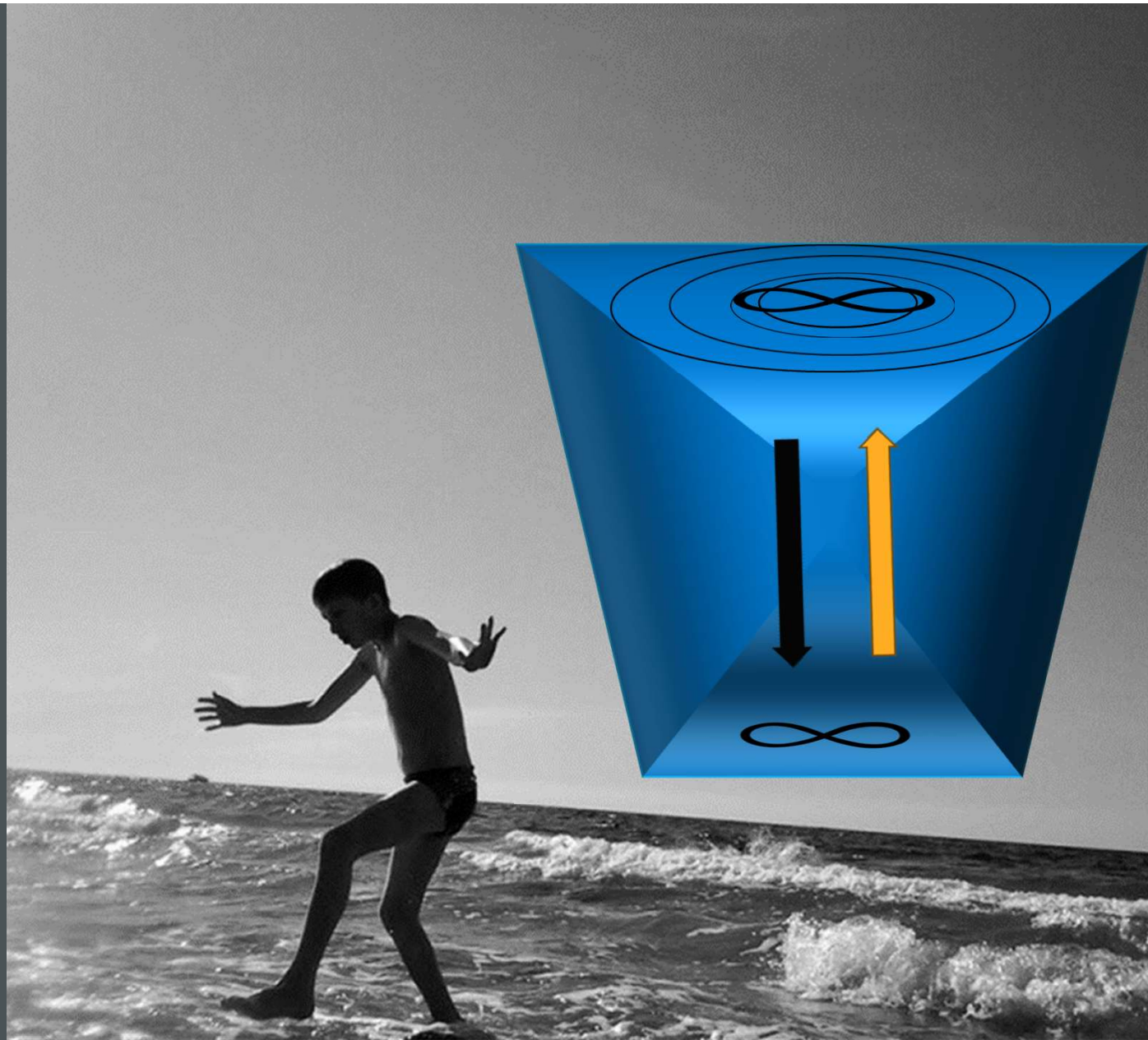
I STEDET BLIVER MAN, UFORVARENDE
FANGET I EN LUKKET BÅNDSLØJFE, DER
GANSKE VIST STREJFER
UDVIKLINGSZONERNE, MEN ALTID FØRER
TILBAGE I LOOPET.

MORTEN GANTZLER OSCHLAG - 2025

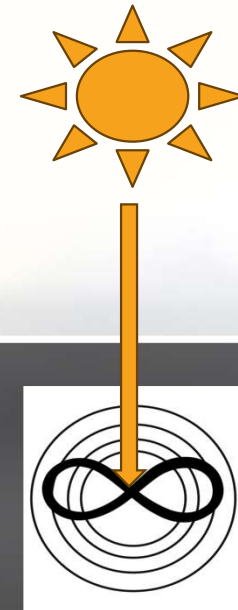
EN “NEDDYKNING” ∞

- Neddykning kan ske i stilhed uden at man selv eller andre registrerer den.
- Jo dybere man kommer jo vanskeligere bliver det at bryde loopet.
- neddykning kan virke dragende og blive den eneste virkelighed, man kan huske.
- Opstigning tager lang tid. (trykudligning)
- Forældre kan både være fanget i loopet og være neddykket sammen med barnet (fordi de ikke har andet valg)
- Fagpersoner der arbejder med sagen skal hele tiden ”subtelt” være den retning barnet frygter alle mest og har alle mest brug for.
- Man skal op fra bunden før man kan arbejde på at komme ud i verden.

CASE: AT LUKKE VERDEN IND
OG “RØRE RUNDT I VANDET”

**Til et menneske der ikke selv kan huske hvorfor eller
hvordan hun endte på den forkerte side af en låst dør
(Ikke intentionel pædagogik)**

UDFORDRING

(HVORDAN ENDTE JEG
LIGE HER?)

- Traumer
- Hukommelsestab
- Egenfortælling
- Selvforståelse
- En hullet egenfortælling gør det vanskeligt at bygge strategier.
- Adgang til minder kan være mange år undervejs.
- Man kan have haft det dårligt i længere tid end man har haft det godt. En den fortælling vejer tungt.

UDE AF LOOPET

- **Rekonstruktion af hukommelse**
- **Egen omsorg**
- **Trivsel og stabilisering**
- **Selvforståelse/diagnoseforståelse**
- **Mening og retning.**
- **Strategier (struktur)**
- **En nye fortælling.**
- **”Transitområdet”**
- **Udforskning af nye cirkler (skole m.m)**

AT RØRE I DET STILLESTÅENDE VAND

At arbejde med personer med autisme, stærkt nedsat kravkapacitet/kravundgående, kræver at man kan gå ind i loopet uden selv at blive fanget i det og samtidig ”skabe omrøring i vandet”, på en meningsfuld måde.

MEN hele tiden med en retning og med en intention barnet- eller den unge kan mærke og kan være i, uden at opleve kontroltab.

Som min ældste datter en gang sagde:

”Jeg skal kunne mærke helt nede på bunden, at de vil noget med mig”